

2023-11-23
Ju2023/02624**Justitiedepartementet**Domstolsverket
551 81 Jönköping

Uppdrag till Domstolsverket om forum för konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Domstolsverket att lämna förslag på vilka tingsrätter som ska vara behöriga att pröva konkursärenden respektive ärenden om företagsrekonstruktion.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Justitiedepartementet) senast den 3 juni 2024.

Bakgrund

Konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion handläggs i dag av landets samtliga 48 tingsrätter. Av konkurslagen (1987:672) respektive förordningen (2022:1328) om företagsrekonstruktion följer att en ansökan om konkurs eller företagsrekonstruktion ska ges in till den tingsrätt där gäldenären svarar i tvistemål som angår betalningsskyldighet i allmänhet. Det innebär att det i regel är tingsrätten i den ort där gäldenären har sin hemvist som prövar ansökan.

I en departementspromemoria från 2019 lämnas ett antal förslag om ett mer effektivt och ändamålsenligt konkursförfarande (Ds 2019:31). I promemorian föreslås bland annat en förändrad rollfördelning i konkursförfarandet som innebär att uppgifter flyttas från domstolarna och att deras roll renodlas till att framför allt handlägga tvistiga frågor. Förslagen innebär att tingsrätterna inte längre kommer att vara involverade löpande i konkursens olika steg och väntas därmed leda till att tingsrätterna i betydligt mindre utsträckning än i dag hanterar konkursfrågor. Samtidigt väntas de frågor som prövas av tingsrätten vara komplicerade.

I departementspromemorian görs bedömningen att konkursärenden bör handläggas av färre tingsrätter än i dag. Det föreslås därför en lagändring som möjliggör för regeringen att besluta om en koncentration till vissa tingsrätter. Det föreslås vidare att alla konkursmål, inklusive mål om återvinning, ska bli föremål för samma koncentration (se Ds 2019:31 s. 394-404).

När det gäller ärenden om företagsrekonstruktion har förfarandet nyligen setts över. Den nya lagen (2022:964) om företagsrekonstruktion innebär att domstolarna ställs inför nya och i många fall mer komplicerade frågeställningar än tidigare. Inte minst det nya planförfarandet aktualiserar ett flertal svåra frågor för rätten att ta ställning till. Samtidigt är antalet ärenden få vilket kan innebära svårigheter att bygga upp och upprätthålla nödvändig kompetens. Bland annat mot den bakgrunden uttalas i förarbetena att antalet tingsrätter som handlägger ärenden om företagsrekonstruktion bör minskas (se prop. 2021/22:215 s. 333). I den nya lagen infördes därför en möjlighet för regeringen att besluta om koncentration till vissa tingsrätter, motsvarande den som föreslås för konkurser.

Under det fortsatta arbetet i Regeringskansliet behövs ytterligare underlag för att bestämma hur många och vilka tingsrätter som ska vara behöriga att pröva konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion. Ett uppdrag att lämna förslag på vilka tingsrätter som ska vara behöriga att pröva dessa ärenden bör därför ges till Domstolsverket.

Närmare om uppdraget

Handläggningen av konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion präglas av högt ställda krav på effektivitet och kompetens. Detta gäller särskilt efter införandet av den nya lagen om företagsrekonstruktion 2022 och vid ett genomförande av förslagen i departementspromemorian om konkursförfarandet. En ledstjärna för Domstolsverket vid genomförandet av uppdraget bör därför vara att säkerställa att varje tingsrätt har en tillräckligt stor ärendemängd för att kunna upprätthålla kompetensen att handlägga ärendena och att det finns förutsättningar att handlägga ärendena med önskvärd effektivitet. Utgångspunkten bör vara att koncentration sker till de delar av landet som i dag har störst ärendetillströmning. Samtidigt behöver behovet av geografisk spridning och förutsättningar att kunna delta i sammanträden utan orimliga kostnader eller olägenheter beaktas.

Det finns både rättsliga och handläggningmässiga beröringspunkter mellan de två insolvensrättsliga förfarandena. Även den krets som agerar som rekonstruktörer respektive konkursförvaltare är i viss utsträckning

densamma. Samtidigt finns det skillnader mellan förfarandena. Den tydligaste är att antalet inkomna ärenden skiljer sig åt väsentligt. Det är relativt få ärenden om företagsrekonstruktion samtidigt som flertalet numera är komplicerade att handlägga. Konkursärenden är däremot många, men flera av dem relativt enkla att handlägga. En särskild fråga är därför om det bör vara samma tingsrätter som ska handlägga konkursärenden och ärenden om företagsrekonstruktion, eller om koncentrationen bör se olika ut för de olika ärendeslagen. Den uttalade utgångspunkten har varit en tingsrätt per län (se t.ex. Ds 2019:31 s. 400) men det finns tydliga skäl som talar för en mer betydande koncentration än så, särskilt för ärenden om företagsrekonstruktion (se prop. 2021/22:215 s. 333 och SOU 2016:72, Del 2, s. 153). Avgörande vikt bör fästas vid det som bedöms vara bäst för ärendenas handläggning.

Domstolsverket ska överväga olika alternativ. Ett möjligt alternativ är att samma tingsrätter som handlägger konkursärenden också handlägger ärenden om företagsrekonstruktion. Ett annat alternativ är att ärenden som rör företagsrekonstruktion koncentreras till ännu färre tingsrätter. Det kan finnas fler alternativ än så. Domstolsverket ska redovisa fördelar och nackdelar med respektive alternativ och får, om det bedöms lämpligt, lämna flera olika förslag. Vid förslag om en mer betydande koncentration bör Domstolsverket även belysa behovet av en eventuell koncentration av handläggningen i överrätt.

Domstolsverket ska vid genomförandet av uppdraget inhämta synpunkter från berörda domstolar samt myndigheter och organisationer som bedöms lämpliga, såsom Arbetsgivarverket, Sveriges advokatsamfund och Rekonstruktör- och konkursförvaltarkollegiet i Sverige. Domstolsverket ska hålla Regeringskansliet (Justitiedepartementet) informerat om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Hedwig Kagmark

Kopia till
Justitiedepartementet/DÅ
Arbetsgivarverket
Sveriges advokatsamfund
Rekonstruktör- och konkursförvaltarkollegiet i Sverige